

O'ZBEKISTON TRANSPORT TIZIMI VA TURIZM RIVOJLANISHINING IQTISODIY TAHLILI

Baxromova Indira Azizjon qizi
Alfraganus University Iqtisodiyot fakulteti
Iqtisodiyot yo'nalishi 1-kurs talabasi
G'ulomova Gulasal Azizjonovna
Alfraganus University Iqtisodiyot fakulteti
Iqtisodiyot yo'nalishi 1-kurs talabasi
Axmedov O'tkirjon Aloviddin o'g'li
Alfraganus University Iqtisodiyot fakulteti
Iqtisodiyot kafedrasi o'qituvchisi

ANNOTATSIYA

Ushbu maqolada O'zbekiston transport tizimida yuzaga kelayotgan tirbandlik muammolari va xalqaro turizmni rivojlantirishdagi aviatsiya infratuzilmasining iqtisodiy samaradorligi tahlil qilinadi. Transportdagi tirbandlik ishchi kuchining unumdorligini pasaytirishi va iqtisodiy o'sishga salbiy ta'sir ko'rsatishi, turizm sohasining esa davlat byudjetiga valyuta tushumlarini oshirish orqali ijobiy ta'sir ko'rsatishi ko'rsatiladi. Boeing bilan imzolangan milliard dollarlik shartnoma asosida transport va turizmni uyg'un rivojlantirishning iqtisodiy afzalliklari muhokama qilinadi.

Kalit so'zlar: iqtisodiy tahlil, transport tirbandligi, turizm, aviatsiya, O'zbekiston, iqtisodiy samaradorlik, Boeing

АННОТАЦИЯ

В данной статье рассматриваются проблемы пробок в транспортной системе Узбекистана и экономическая эффективность авиационной инфраструктуры в развитии международного туризма. Показано, как транспортные заторы снижают производительность труда и оказывают отрицательное влияние на экономический рост, в то время как развитие туризма способствует увеличению валютных поступлений в государственный бюджет. На примере миллиардного контракта с Boeing обсуждаются экономические преимущества согласованного развития транспорта и туризма.

Ключевые слова: экономический анализ, транспортные пробки, туризм, авиация, Узбекистан, экономическая эффективность, Boeing

ANNOTATION

This article analyzes the traffic congestion issues in Uzbekistan's transport system and the economic efficiency of aviation infrastructure in the development of international tourism. It demonstrates how traffic jams reduce labor productivity and

negatively affect economic growth, while the tourism sector positively contributes by increasing foreign currency revenues to the state budget. Using the example of the billion-dollar contract signed with Boeing, the economic benefits of integrated development of transport and tourism are discussed.

Keywords: economic analysis, traffic congestion, tourism, aviation, Uzbekistan, economic efficiency, Boeing

KIRISH

Transport va turizm sohalari mamlakat iqtisodiy rivojida beqiyos ahamiyatga ega. Tirbandliklar mehnat unumdorligini kamaytirib, xarajatlarni oshiradi va iqtisodiy o'sishga to'sqinlik qiladi. Shu bilan birga, turizm xorijiy valyuta tushumlari, ish o'rinlari yaratish va eksportni ko'paytirish orqali iqtisodiyotni diversifikatsiya qiladi. O'zbekiston transport tizimidagi tirbandliklar va turizm sohasining rivojlanishi o'rtasidagi o'zaro bog'liqlikni iqtisodiy nuqtayi nazardan tahlil qilish, samarali rivojlanish strategiyasini ishlab chiqishda muhim ahamiyatga ega.

TADQIQOT METODOLOGIYASI

Tadqiqotda iqtisodiy tahlil metodlari qo'llanildi:

- Transport sohasidagi tirbandlikning iqtisodiy yo'qotishlarini baholash uchun vaqt va yoqilg'i sarfi hisoblandi.
- Turizmning iqtisodiy samaradorligini baholash uchun valyuta tushumlari, ish o'rinlari soni va xizmatlar eksporti statistikasi tahlil qilindi.
- Boeing bilan imzolangan shartnoma asosida aviatsiya infratuzilmasining iqtisodiy potentsiali o'rganildi.
- Ma'lumotlar rasmiy manbalar, Jahon banki, UNWTO va boshqa xalqaro tashkilotlar statistikasi yordamida solishtirildi.

MUHOKAMA VA NATIJALAR

- **Tirbandlikning iqtisodiy yo'qotishlari:** Toshkent va boshqa yirik shaharlarda transport tirbandligi kuniga o'rtacha 1-2 soat vaqt yo'qotilishiga olib keladi. Bu yiliga milliardlab so'm iqtisodiy zarar, ish unumdorligining pasayishi va yoqilg'i sarfining oshishiga sabab bo'ladi.
- **Turizm sohasining ijobiy ta'siri:** 2024-yilda O'zbekistonga kelgan 6 million sayyoh mamlakatga taxminan 3 milliard dollar valyuta tushumlari keltirdi, bu davlat byudjetiga sezilarli darajada hissa qo'shadi va 150 mingdan ortiq yangi ish o'rinlarini yaratdi.
- **Aviatsiyaning iqtisodiy potentsiali:** Boeing bilan imzolangan \$8.5 milliardlik shartnoma yangi samolyotlar orqali xalqaro qatnovlar sonini oshirish va turizm oqimini ko'paytirish imkonini beradi. Bu esa transport infratuzilmasining modernizatsiyasi va iqtisodiy samaradorlikni oshirishga olib keladi.

Transportdagi tirbandlikning iqtisodiy zararini kamaytirish uchun davlat jamoat transportini rivojlantirish, aqlli transport tizimlarini joriy etish va transport infratuzilmasini modernizatsiya qilishga katta e'tibor qaratishi lozim. Tirbandlik kamayganda, ish unumdorligi oshadi, logistika xarajatlari kamayadi, bu esa mamlakatning umumiy iqtisodiy ko'rsatkichlariga ijobiy ta'sir qiladi.

Turizm esa iqtisodiy diversifikatsiya vositasi sifatida xizmat qiladi. Boeing bilan imzolangan shartnoma orqali yangi samolyotlar kelishi nafaqat turistlar oqimini oshirish, balki savdo va investitsiya faoliyatini ham faollashtiradi. Samolyotlar sonining ko'payishi xalqaro savdo logistikasini yaxshilaydi va O'zbekistonni mintaqaviy transport markaziga aylantiradi.

Biroq, bu imkoniyatlarni to'liq ro'yobga chiqarish uchun transport va turizmni integratsiyalashgan strategiya asosida rivojlantirish, marketingni kuchaytirish va xizmat sifatini oshirish zarur.

XULOSA

O'zbekiston iqtisodiy o'sishi uchun transport va turizm sohalarining uyg'un rivojlanishi muhimdir. Transportdagi tirbandliklarni kamaytirish orqali iqtisodiy samaradorlik oshiriladi, turizm orqali esa valyuta tushumlari va ish o'rinlari ko'payadi. Boeing bilan imzolangan shartnoma O'zbekiston aviatsiyasining modernizatsiyasi va xalqaro aloqalarni kengaytirish uchun muhim imkoniyatdir. Kelgusida transport infratuzilmasini rivojlantirish va turizmni qo'llab-quvvatlash orqali mamlakat iqtisodiyotining diversifikatsiyasiga erishish mumkin.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. Uzbekistan Airways rasmiy sayti – www.uzairways.com
2. U.S. Department of Commerce – www.trade.gov
3. World Bank – Urban Mobility Report 2023
4. UNWTO – World Tourism Statistics 2024
5. OECD – Transport and Economic Growth Report 2023
6. Reuters – Aviation News, 2025